

Kraftsamling Unga mellan skolan och arbetslivet

SLUTRAPPORT

2012-08-01 – 2012-12-31

Projektägare: Härjedalens Kommun, Arbete och Aktivitet,
Arbetsmarknadsenheten

Projektledare Helena Bredesen

SAMORDNINGSFÖRBUNDET
JÄMTLANDS LÄN

 Arbetsförmedlingen

HÄRJEDALENS
KOMMUN

SAMMANFATTNING

Projektet Kraftsamling Unga mellan skolan och arbetslivet är en förstudie som genomfördes under perioden 2012-08-01–2012-12-31 i form av ett samverkansprojekt med Härjedalens kommuns Arbetsmarknadsavdelning som projektägare. Styrgrupp var LOKSAM i Härjedalen där Kommunen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Landstinget ingår. Projektet delfinansierades av Samordningsförbundet i Jämtlands län. Syftet var att kartlägga unga vuxna i kommunen 20-29 år som står utanför arbetsmarknaden och skolan, samt att ta fram ett förslag till handlingsplan samt organisationsplan för hur vi kan arbeta för att förhindra, och förkorta tiden i, utanförskap.

Rapporten redovisas till samordningsförbundet samt till Loksamgruppen och Socialnämnden i Härjedalens kommun.

Kartläggningen genomfördes via telefonintervjuer utifrån folkbokföringens register

I Härjedalens kommun fanns vid tiden för kartläggningen 1348 personer i åldersgruppen och av dessa fann vi 43 personer som stod helt utanför arbetsmarknaden och skolan. De flesta unga vuxna vi var i kontakt med uttryckte att de uppskattade samtalet och att någon visar intresse för dem.

Av de 43 personer som konstaterades tillhöra målgruppen unga vuxna utanför skolan och arbetsmarknaden valdes 20 stycken ut för intervju. Av de 20 unga vuxna som intervjuades så hade många en önskan att få ett arbete men även att de för att kunna bestämma vad de vill sysselsätta sig med och önskar att få prova på olika yrken kanske via praktik. Vägledning och flexibla arbetssätt framfördes som önskemål.

Det många unga vuxna upplevde som hinder för att nå studier eller arbete var avsaknad av körkort, bristfällig kollektivtrafik och även avbrutna gymnasiestudier.

Vår inventering av hur olika aktörer lokalt i kommunen arbetar med målgruppen unga vuxna 20-29 år visar att även aktörer som inte har ett lagstadgat ansvar erbjuder, eller är beredda att erbjuda, insatser om behovet finns. De aktörer som har ett lagstadgat ansvar visar stor vilja att utveckla samverkan kring insatserna. Vi har även tittat på hur andra kommuners projekt för målgruppen unga vuxna 20-29 år, där flera förlängt det kommunala informationsansvaret och försökt skapa nya arbetsformer och arenor för att förhindra unga vuxnas utanförskap.

1 Bakgrund.....	4
2 Syfte	4
3 Målgrupp	5
4 Metod	5
4.1 SUS.....	5
4.2 Urval.....	6
4.3 Intervjuer	6
5. Organisation	6
6. Resultat.....	6
7 Beskrivning av hur vi arbetar idag/ fram tills idag i Härjedalens kommun samt exempel på övrig samverkan och andra kommuners projekt.	8
7.1 Frågor och svar om arbetet i Härjedalen idag	8
Frågor till lokala aktörer.....	8
7.2 Övrig samverkan	16
7.3 Andra kommuner.....	17
8 Analys.....	18
9 Förslag till handlingsplan och organisation.....	20
9.1 Handlingsplan.	20
9.2 Organisation.....	21
10 Bilagor	21
Bilaga 1.....	21

1 Bakgrund

Diskussionen om informationsansvaret och om en eventuell förlängning av det högre upp i åldrarna har pågått mellan förvaltningar i Härjedalens kommun under en lång tid. Vad gör de unga som inte arbetar eller går i skolan? Hur många är de och framförallt vad vill de?

Under hösten 2011 satt socialförvaltningens avdelning för arbete och aktivitet tillsammans med bildning - fritid och kultur förvaltningen och diskuterade underlaget för ett förlängt informationsansvar. Hur skulle detta kunna lösas i Härjedalens kommun där vi måste se till glesbygdsperspektivet och vilka förutsättningar vi har i kommunen? Hur behovet ser ut var oklart då det inte fanns någon kartläggning av målgruppen. Först och främst måste vi därför kartlägga hur situationen ser ut idag i kommunen. Denna kartläggning skall ligga som ett underlag med organisations samt handlingsplan för det fortsatta arbetet i Härjedalen. Diskussionen resulterade i en ansökan till Jämtlands läns samordningsförbund och i detta projekt.

2 Syfte

Härjedalens kommun skall tillsammans med övriga aktörer i LOKSAM genomföra en inledande kartläggning av hur många unga vuxna som befinner sig i utanförskap. Även skall det studeras vilka resurser och forum som finns tillgängliga för målgruppen.

Ett förslag på förbättringsområden och arbetssätt inför framtiden i form av en handlingsplan och ett organisationsförslag arbetas fram.

Det övergripande syftet är att komma fram till hur Härjedalens kommun kan arbeta för att reducera gapet mellan skola och arbetsliv för unga vuxna mellan 20-29 år.

Genom att:

- Kartlägga unga vuxna 20-29 år.
- Ta fram ett förslag på organisation, ansvarsfördelning och arbetssätt.

3 Målgrupp

Målgrupp i kartläggningen är unga vuxna mellan 20-29 år som är folkbokförda i Härjedalens kommun som varken arbetar, studerar eller har kontakt med någon annan myndighet.

4 Metod

Projektet är uppdelat i fyra faser.

Fas 1 Kartläggning av målgruppen.

Fas 2 Beskrivning av hur vi arbetar idag/ fram tills idag i Härjedalens Kommun samt exempel på andra kommuners projekt.

Fas 3 Strukturerade intervjuer med 20 personer ur målgruppen.

Fas 4 Analys av resultat. Förslag till handlingsplan och organisation.

Kartläggningen genomfördes genom att vi sökte personlig kontakt via telefon med alla i åldersgruppen 20-29 år som är folkbokförda i Härjedalens kommun för att kunna inventera antalet personer som tillhör målgruppen. Därefter valdes 20 personer ur målgruppen slumpvist ut för en frivillig intervju där vi frågade om deras situation och vad de har för önskemål samt möjligheter, men även vad de upplever som hinder för att de skall uppnå arbete eller studier.

4.1 SUS

De 43 personer som vi kunde konstatera stod utanför skola och arbetsmarknad rapporterades i SUS men bara som man eller kvinna och utan personnummer för att kartläggningen är anonym. SUS är en förkortning av "sektorsövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet".

Syftet med systemet är att underlätta lokal, regional och nationell uppföljning av samverkan samt ge möjlighet att kunna leda och styra inom ramen för samverkan.

4.2 Urval

Själva urvalet av deltagare till intervjuerna gick till på följande sätt: En lista med alla namn utan inbördes ordning sammanställdes och namnen numrerades med 1-43, Därefter fick en oberoende person ringa till projektgruppen och uppge 25 stycken slumpmässigt genererade nummer varav fem nummer fungerade som reserv om vi inte fick kontakt. Fördelningen blev 70% killar och 30% tjejer. Vi fick kontakt med de första 20 och samtliga tackade ja till att delta i intervjun.

4.3 Intervjuer

Intervjuerna skedde via telefon och varade mellan 10-45 minuter.

Underlaget för intervjun finner ni under bilaga 1 i slutet på rapporten.

5. Organisation

Styrgrupp

Styrgrupp för projektet var LOKSAM i Härjedalen där Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Härjedalens kommun och Landstinget ingår. Projektet delfinansierades av Samordningsförbundet i Jämtlands län.

Personal

En person varit projektanställd på 50%. En arbetsgrupp inom Arbetsmarknadsenheten i Härjedalens kommun har löpande fungerat som stöd för projektledaren under arbetets gång.

6. Resultat

I Härjedalens kommun fanns vid projektets start 1348 personer mellan 20-29 år folkbokförda, av dessa så var de 43 personer som vid telefonkontakt angav att de inte arbetade eller studerade eller var aktualiserade hos någon myndighet. Av dessa var 18 stycken tjejer och 25 stycken killar. 10 % av personerna i målgruppen fick vi inte kontakt med via telefon eller brev.

När vi sedan tog kontakt med de 20 utvalda igen för intervju hade fem av personerna tagit tag i sin situation och av dem hade 2 börjat studera och 3 skrivit in sig på Arbetsförmedlingen.

Nedanstående frågor är de som ställdes under intervjuerna, och de redovisas här med de vanligaste förekommande svaren.

Vad gör Du idag?

Killarna svarade: gör ingenting; mekar med bilen; vill ha någonting att göra.

Tjejerna svarade: hjälper till lite hemma; är med kompisar; gör ingenting.

Hur är Ditt behov gällande studier praktik och arbete idag?

Killarna svarade: vill ha ett jobb; prova på yrken; få hjälp med att komma fram till vad jag vill göra.

Tjejerna svarade: behöver vägledning; behöver ta körkort; yrkesutbildning.

Vad skulle Du vilja göra för att få ett arbete eller för att kunna studera?

Killarna svarade: få hjälp av någon som kan; prova saker; ta körkort; se olika saker.

Tjejerna svarade: prova på olika saker; kanske läsa; prova jobb; ta körkort.

Vad saknar Du idag?

Både hos gruppen killar och tjejer var de vanligaste svaren att de saknar körkort; pengar; bil; jobb; ork; betyg; stöd; och krav.

Vad har Du för möjligheter idag att få det Du saknar?

Vad är möjligheterna var svårare att svara på för både killar och tjejer, de svarar att de behöver stöd och hjälp för att veta hur, vad och var.

Vilka hinder finns idag för att nå dit?

Både tjejer och killar svarade saknar pengar; saknar körkort; långa avstånd; avbrott från skolan; saknar betyg; kommunen satsar inte på utbildning för mig; familjens och min ekonomi; arbetsförmedlingens regler; fel utbildningar för mig, för jag behöver stöd där jag bor och inte bara på distans.

Övriga kommentarer som framkom under intervjuerna

Under samtalen med de unga framkom tankar och önskemål som inte hörde till själva frågeställningarna. Många poängterade att äntligen är det någon som bryr sig om mig, de önskar att kunna få mer råd och vägledning samt att detta stöd bör vara där de bor och att man skall kunna studera eller prova på yrken och arbeten i hembygden. De unga önskar att kontakten fortsätter

med någon som lyssnar och är insatt, ger råd och stöd. Bemötandet från vissa myndigheter upplevs som negativt.

Av dem som svarade (drygt hälften) framkom det att den sociala situationen de befinner sig i är arbetslöshet eller utanförskap inom familjen eller hos nära anhöriga. Flera av ungdomarna litar inte på olika myndigheter, eller känner sig svikna och sidosatta av olika myndigheter.

7 Beskrivning av hur vi arbetar idag/ fram tills idag i Härjedalens kommun samt exempel på övrig samverkan och andra kommuners projekt.

Redan idag finns ett kommunalt informationsansvar för personer mellan 16-20 år där kommunen är enligt skollagen skyldig att hålla kontakt med alla i åldersgruppen som inte studerar eller arbetar. I Härjedalen är det förvaltningen för bildning, fritid och kultur (BFK) som bär ansvaret och detta via kommunens studie och yrkesvägledare på gymnasieskolan. Inom BFK har de idag inga fler åtgärder eller arbete med personerna sedan de fyllt 20 år.

Vi ställde ett antal frågor till lokala aktörer för att se hur och om vi arbetar med unga vuxna utanför skolan och arbetsmarknaden i dagsläget.

7.1 Frågor och svar om arbetet i Härjedalen idag

Frågor till lokala aktörer

1. Vilka insatser erbjuder ni i dagsläget ungdomar mellan 20 – 30 år som varken arbetar eller studerar? Om inga – varför inte? I annat fall – hur nyttjas de?
2. Vilket/vilka framtida behov kan ni se för målgruppen?
3. Vilken samverkan finns på området idag?
4. Vad kommer behövas i framtiden?

Lotta Bergström vid Försäkringskassan, Östersund

Frågorna besvarades per telefon 6/11 2012

1. Försäkringskassan erbjuder målgruppen (givet att de har aktivitetsersättning): Samarbete med kommunen avseende daglig verksamhet, samt medicinsk rehabilitering i samband med sjukvården/landstinget. I samverkan med Arbetsförmedlingen

arbetar man också med gemensam kartläggning, som därefter kan leda till arbetslivsförberedande insats eller arbetslivsinriktad insats. Utöver detta driver eller medverkar man i projekt.

2. Det som saknas är framförallt tillgång på arbetsplatser för ”verklig” arbetsträning, alltså i en ”verklig” miljö. Här önskar Försäkringskassan mer från kommunerna, framförallt vad gäller mer varaktiga bedömningar av arbetsförmågan, så att man också kan bedöma uthållighet.¹
3. Man samverkar framförallt nära med Arbetsförmedlingen samt gymnasiesärskolan. Samverkan förekommer även med psykiatri, kommunal socialförvaltning samt som tidigare nämnts, i diverse projekt.
4. Ett område som skulle kunna utvecklas är samverkan med psykiatri. Det finns ett behov av närmare samarbeten i utredningar – inom psykiatri kan det tidvis råda läkarbrist, och det är svårt för försäkringskassan att göra sina bedömningar om man nödgas basera dessa på ett ”för tunt” underlag.

Eva Åslund vid Studieförbundet Vuxenskolan, Jämtland/Härjedalen.

Frågorna besvarades per telefon 6/11 2012

1. Vuxenskolan har inga insatser som särskilt riktar sig till målgruppen, samtliga studiecirklar är riktade till allmänheten och vem som helst får delta. Efterfrågan styr vilka studiecirklar som ges. I dagsläget är det svårt att få några deltagare i åldrarna 20 – 30 år (inte bara avseende de som står utanför skola/arbetsliv) till kurser. Generellt sett har Vuxenskolan en hög snittålder bland sina deltagare.
2. Särskilda ”uppdragsutbildningar”. Kanske skulle arbetsförmedlingen till exempel kanske kunna upphandla de körkortsutbildningar som Vuxenskolan tidigare har gett, eller utbildningar i ekonomi/bokföring.
3. I Bergs kommun finns det samarbete med Norrskog. I stort sett sker dock samarbetet med de organisationer som är medlemmar i, och har

---

¹ Det som efterfrågas finns i Härjedalens kommun och har även funnits avtal fram till 2008 mellan FK och Kommunen

tecknat avtal med, Vuxenskolan. Detta samarbete beror i sin tur på om dessa organisationer finns representerade lokalt. Men, återigen vänder sig Vuxenskolan till hela allmänheten och något uttalat samarbete kring målgruppen finns inte.

4. Att svara på vilken form av samverkan som kommer att behövas i framtiden är svårt, eftersom det hela tiden är efterfrågan som styr Vuxenskolas verksamhet. Om det skulle uppstå en plötslig efterfrågan kring 20 – 30-åringar utanför arbete eller studie, så skulle man få utveckla de samverkansformer som behövs då (det beror alltså på hur den här efterfrågan yttrar sig)

Anna Andersson vid Svegs hälsocentral, Jämtlands Läns Landsting.

Frågorna besvarades per telefon 7/11 2012

1. Det finns inga särskilda insatser som enskilt riktar sig till just den specificerade målgruppen. I likhet med all annan primärvård så styr patienternas behov. Dock kan nämnas att i Sveg finns en av två ungdomsmottagningar i Jämtlands län (den andra finns i Östersund). Ungdomsmottagningen är öppen en dag i veckan och används i stor omfattning.
2. Svårt att svara på då det dels skulle bli rena spekulationer, dels är det en relativt liten målgrupp. Troligtvis kommer dock behovet av ungdomsmottagningen att kvarstå.
3. Landstinget (hälsocentralen) medverkar dels både i Kraftsamling Härjedalen och i förstudien Kraftsamlig Unga. Dessutom finns en samverkan med kommunen i form av kommunanställd kurator på ungdomsmottagningen.
4. Det kommer att behövas fler jobb! Om man tittar mer specifikt på vilken samverkan som kommer att behövas i framtiden, så blir det också rena spekulationer – och som sagt måste vårdbehovet få styra.

Åsa Hurtig Göransson vid ABF Jämtland Härjedalen.

Frågorna besvarades per telefon 7/11 2012

1. Det ABF kan göra är att skapa studiecirklar som specifikt riktar sig till ungdomar. För närvarande har de ingen som är direkt uttalat riktat mot ungdomar, det finns dock planer på en DJ-utbildning. I Östersund tar ABF mot arbetsökande som gör praktik inom Jobb- och Utvecklingsgarantins tredje fas. (det sker inom ramarna för ett projekt) Dessutom finns möjlighet till ”egenanställning”, för dem som känner att de vill prova på att driva ett eget företag. I princip fungerar det som så att man blir anställd av en grupp som hjälper en med bokföring, fakturering etc. Lönen betalas alltså av denna grupp, men lörens storlek beror på hur mycket du arbetar själv. ABF:s tjänster/insatser nyttjas i dagsläget ganska dåligt av ungdomar generellt sett, vilket troligen beror på ett något bristande engagemang från såväl ABF som ungdomarna. Jobsökande ungdomar ser nog inte på ABF som en resurs att nyttja som en väg till arbete.
2. Svårt att svara på. Det uppenbara blir väl jobb!
3. Lite grann i form av att ”pusha” för att ungdomar som sysslar med musik får komma och spela på olika föreningars årsmöten (lokalt i Härjedalen, reds anm) etcetera. Det händer att ABF blir tillfrågade om de kan hjälpa med någon form av underhållning vid sådana tillställningar, och då brukar Åsa kontakta Erik Andersson (kommunal musiklärare, reds anm). Det förekommer även visst samarbete med SSU, där ABF upplåter sina lokaler för deras möten, samt försöker även få dem att delta i förekommande styrelseutbildningar inom ABF.
4. Ett område som skulle behöva utvecklas är arbetet med de ensamkommande barnen. Där skulle ABF kunna göra mer. Det viktigaste annars är att synliggöra ABF, både för ungdomar såväl som för äldre. Man skulle också kunna titta mer på möjligheterna till gratis studiecirklar. Hittar man en lärare som är villig att ställa upp gratis, om de till exempel vet att det är ”för en god sak”, så borde detta inte vara omöjligt.

Erik Flodberg vid Svegsbygdens församling, Svenska kyrkan.

Frågorna besvarades per telefon 7/11 2012

1. Det finns inga särskilda riktade insatser mot den specifika gruppen. Kyrkan har i dagsläget en ”tjejgrupp” och jobbar på att få till en ”killgrupp”, men det gäller att hitta en ledare som kan vara lämplig för det uppdraget. De här grupperna är dock främst avsedda för

yngre människor. Kyrkan har nyligen startat ett Café i pilgrimskyrkan, vilket man driver i samarbete med Arbetsförmedlingen. Tanken är att det ska fungera som en mötesplats för människor som är lediga om dagarna, men också som ett tillfälle för personalen vid caféet att få yrkespraktik och ett breddat kontaktnät. Möjligen skulle man under sommaren kunna erbjuda delar av målgruppen någon form av arbete på kyrkogården, men det beror också på om man kan hitta rätt handledare för det.

2. Det är egentligen inte frågan om ett framtida behov. Redan nu kan man se att en del av ungdomarna i Sveg börjar hamna i ett ganska seriöst utanförskap. Redan i dagsläget förekommer en hel del buskörning, och Sveg är inte heller i dagsläget drogfrött. Vad skulle hända om utvecklingen tillåts fortgå? Foten måste sättas ned nu. Det skulle behövas ett forum där man kan samla dessa ungdomar och låta dem diskutera en del av de problem som de faktiskt har. Det vore nästan rent av önskvärt att en sådan insats kunde ”tilldömas” dessa ungdomar.

Polisen försöker ju arbeta med buskörningen, men de lokala poliserna och deras tjänstebilar är allt för välkända på byn, det skulle behövas insatser utifrån för att möjligen kunna lagföra någon.

3. I diakoniprojektet sker samverkan med bland andra skolan, socialförvaltningen, arbetsförmedlingen.
4. Kyrkan är öppen för djupare samarbete rörande målgruppen, men det måste vara någonting vettigt. Man har bland annat talat om att man skulle kunna inrätta en ’mekargrupp’ för att få unga (företrädesvis) män att träffas, samtala, och göra något konstruktivt. Men även i detta fall beror mycket på om man kan hitta rätt ledare.

Eva Bäck vid Arbetsförmedlingen, Sveg.

Frågorna besvarade per telefon 9/11 2012, fråga 2 kompletterades per telefon 12/11 2012

1. Det finns ett väldigt brett spann i målgruppen, och mycket beror på de individuella förutsättningarna. Vissa är mer självgående, och med dessa kan man oftast arbeta med matchning mot något arbete med detsamma. Andra kanske mer behöver vägledning (med ett långsiktigt fokus på jobb). Man gör även utredningar vid funktionsnedsättningar. Vidare har man coachning – alltså att hjälpa till vid utformning av CV, var man hittar jobben etcetera. För

ungdomar under 25 som varit arbetslösa (inskrivna) i mer än tre månader finns också Jobbgarantin för unga, inom vilken man kan erbjuda praktik, utbildning med mera. Som sagt är det ett stort spann på målgruppen. En del är matchningsbara med detsamma, Arbetsförmedlingen ska dock lägga fokus på de som står längre ifrån arbetsmarknaden. För den gruppen är problemet ofta sådana att de inte kommer till avtalade tider ("kommer och går som de vill"). Mycket handlar om att man måste vara motiverad själv för att arbetsförmedlingen ska kunna hjälpa. Ett problem är att arbetsförmedlingen ofta saknar sanktionsmöjligheter för denna grupp, då de flesta av dem inte är berättigade till A-kassa.

2. Det viktigaste är att de ungdomar som riskerar att hamna i ett långvarigt utanförskap upptäcks i tid. När de som kanske hoppat av skolan, eller haft det svårt i skolan eller på andra sätt kommer till skrivs in på arbetsförmedlingen kräver de oftast mycket mer handläggningstid och mer stöd (än de skulle göra om insatserna satts in tidigare, reds anm). Det kan till exempel röra sig om utredningar – slå fast bakomliggande orsaker etcetera.
3. Samverkan med näringslivet är den enskilt viktigaste, eftersom AF hela tiden har jobb som slutmål för sina deltagare, återigen med ett särskilt stort fokus på de svagaste på arbetsmarknaden. Det finns även en samverkan med kommunens avdelning för Arbete och Aktivitet, även om den samverkan inte har något uttalat fokus på just ungdomar, men de kan ju omfattas ändå. Vad gäller Landstinget och Försäkringskassan finns ingen uttalad samverkan.
4. Härjedalen har en relativt låg ungdomsarbetslöshet, vilket bland annat beror på den väl utvecklade turismnäringen, där många ungdomar får arbete. SYKES är också en stor enskild arbetsgivare för ungdomar. Ser man specifikt till målgruppen 20 – 30-åringar, så finns generellt sett en ganska god tillgång på arbeten i kommunen. Det finns snarare en större problematik kring de som är några år yngre, vilka kanske hoppat av, eller har det svårt i skolan. Det viktiga är att dessa ungdomar får ta del av insatser innan de betraktas som vuxna, och skrivs in på arbetsförmedlingen, då är det oftast redan för sent.

Abbas Khanahmadi vid Bäckedals folkhögskola.

Frågorna besvarades per telefon 9/11 2012

1. Folkhögskolan har ingen skyldighet att erbjuda målgruppen några särskilda insatser för målgruppen, men vem som helst får naturligtvis ta del av det ordinarie kursutbudet. I dagsläget finns på Bäckedal två linjer: Allmän linje och Hantverkslinje. Allmänna linjen är teoretiskt utformad och skapar behörighet för högre utbildning. Under tre år erbjöd man även de tremånaders studiemotiverande kurser (12 platser) som regeringen infört för ungdomar som inte har grundläggande högskolebehörighet eller gymnasieexamen, men ingen anvisades från AF, och därför lade man ner den verksamheten. Dock kan man säga att av samtliga som läser vid Bäckedal är majoriteten 18 – 35 år gamla.
2. Det man skulle kunna göra är att samla ihop grupper av ungdomar som inte arbetar eller studerar, och låta dem ta del av Bäckedals verksamhet på ett mer praktiskt plan. Alltså inte bara begränsa till vad som står i kurskatalogen och på hemsidan. Människor har fördomar och det gäller även kring folkhögskolor. Faktum är att metodiken och pedagogiken som används vid folkhögskolor är en annan än vad som används i exempelvis gymnasieskolan. Men, saken är att många av dem som har behovet inte känner till hur det fungerar på en folkhögskola. Genom att anordna studiebesök där man inte bara får träffa lärare, utan även andra elever, kan man bättre skaffa sig en uppfattning om hur det faktiskt fungerar på en folkhögskola, samt ställa och kanske även besvara frågor i linje med ”På vilket sätt utvecklas man?”; ”Vad är utveckling?”; ”Vad är kompetens?”. Allmänna linjen kan vara till en stor hjälp för målgruppen, just eftersom det är en annan pedagogik. Därmed inte sagt att det är något fel på pedagogiken i gymnasieskolan, inte alls. Men det är inte säkert att den passar alla.
3. Abbas anser inte att man lever upp till begreppet ”att samverka väl”, när 30 – 35 % av gymnasieungdomarna går ut skolan med ofullständiga betyg.
4. Det måste till bättre samordning. Man måste skapa förutsättningar för samverkan, observera verkan. Man kan använda projekt som en väg där ordinarie verksamhet misslyckats. Abbas upplever tyvärr att KRAFTSAMLING Härjedalen misslyckats med det, han upplever det mer som en del av ordinarie verksamhet. Alla aktörer måste fokusera på individen, och man måste komma ihåg att verksamheten i sig är inget ändamål, det är ett medel. Han menar att ofta känns det som om vi i Härjedalen är bra på att identifiera problem, men inte så bra på att lösa dem. Den problematik vi står med nu är egentligen gamla nyheter. Frågan är ”hur?” inte ”vad?”. En väg framåt är att släppa på prestigen, sluta skydda sin egen verksamhet och sluta att tänka i former av revir. Men man måste

också se till att beslutsfattare ger tjänstemännen tydliga mandat och ”pekar med hela handen”.

Denise Wallén, Avdelningschef Individ och familjeomsorgen

Frågorna besvarades per e-post 28/11

Frågorna har besvarats utifrån förutsättningen att de avser unga som uppstår eller söker försörjningsstöd.²

1. ”Insatser som kan erbjudas , IPAS plats³, kontaktperson, mentor via drogsamordnaren, enskilda samtal, trepartssamtal.”
2. ”Praktikplatser, lärlingsplatser.”
3. ”God samverkan med Arbete och aktivitet, samverkan med AF och FK.”
4. ”Samverkansforum med samtycke och individen i centrum, vem gör vad, när och hur.”

Eva Larsson, avdelningschef Arbete och Aktivitet

Skriftliga svar inkom 2012-12-19

1.IPAS (Innan praktik Anställning Studier). Ett samarbete med Individ – familjeomsorgen när det gäller ungdomar som inte är ”jobready”. Tidiga insatser minskar risken att man skapar vanor eller roller som motverkar att komma in i arbetslivet.

I det ingår att arbeta i fyra steg enligt det som går under namnet ”Gröna Kortet” som innehåller bla motivationsarbete, samhällsinformation, individuella frågeställningar och utvecklingsområde, värdegrunder, lärlingsanpassad praktikplats, kontakt med Arbetsförmedling och/eller skolor (tex. gymnasium eller folkhögskolor) Samverkan och olika avtal med arbetsförmedlingen dock inget avtal som enbart omfattar unga vuxna (20 - 30 åringar).Insatser och daglig verksamhet för dem med aktivitetsersättning upp till 29 år.

---

² ”Här kommer svar på dina frågor. Jag antar att frågorna avser unga som är aktuella för försörjningsstöd.”

³ IPAS: Innan Praktik, Arbete, Studier

2. Tidiga individuella stödinsatser. Alternativ i mindre grupper för att skapa samhörighet. Ungdomarna måste involveras. Utveckla samarbetet mellan skola och AME. Nya utbildningsstrukturer.

3. Samverkan finns kring individen men här finns mycket mer att göra.

4. Det kommer att krävas nya arbetssätt och metoder för att tillsammans arbeta med att stödja ungdomar som befinner sig utanför studier och arbetsmarknad. Skolan har en nyckelroll när det gäller att ge ungdomarna den kompetens som behövs på arbetsmarknaden.

7.2 Övrig samverkan

Lokala rehab gruppen träffas fyra gånger per år och där finns representanter från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Samhall, Jämtlands läns landsting och Härjedalens kommun. Kommunen har två representanter, en från Individ och familjeomsorgen och en från Arbetsmarknadsenheten.

Gruppen har inte som mål att bara arbeta med personer mellan 20 – 30 år, det är människors behov som det fokuseras på och där kommer naturligtvis även unga människor och deras behov med.

Gruppen diskuterar inte individärenden utan regelverk och samverkan trots eller tack vare regelverk. Även olika politiska beslut som påverkar den gemensamma målgruppen tas upp och diskuteras.

Lokal samverkansgrupp (LOKSAM) som ingår i Samordningsförbundet i Jämtlands län enligt lagen om finansiell samordning 2003:1210. Den gruppen är sammansatt av Arbetsförmedling, Försäkringskassan, Landstinget och Härjedalens kommun samt en lokal politiker, som även sitter i Samordningsförbundets styrelse.

Gruppen träffas fyra gånger per år och varje medlem ska förutom sin egen organisations målgrupp ha en helhetssyn på de frågor som LOKSAM ska ta ställning till.

LOKSAM ska identifiera dom målgrupper som behöver stöd och/eller förebyggande åtgärder när det gäller rehabilitering och arbete samt initierar projektidéer som delfinansieras av Samordningsförbundet Jämtlands län.

Inför 2013 har respektive myndighet kartlagt sin egen organisations prioriterade målgrupper och samtliga har gruppen ungdomar med.

Dessa två grupper är lokalt förankrade och träffar målgruppen unga mellan 20 – 30 år i sitt dagliga arbete och kan därmed föra upp den målgruppens behov på agendan.

7.3 Andra kommuner

Strömsunds kommun

Projektet ”Samverkanshuset” pågick under perioden 2009-11-01–2011-12-31 och var ett samverkansprojekt med Strömsunds kommun, Arbetsförmedlingen och Samordningsförbundet i Jämtlands län. Projektet syftade till att förkorta tiden i utanförskap på arbetsmarknaden för målgrupperna. Målgrupperna var personer som var i åldersgruppen 18-29 år och som uppbar ekonomiskt bistånd, introduktionsersättning, aktivitetsstöd/aktivitetsersättning samt ungdomar som fullgjort sin skolplikt, inte fyllt 20 år och inte deltar i utbildning. Målet var att öka anställningsbarheten för personerna i målgrupperna, att underlätta och påskynda målgruppernas etablering i arbetslivet, att minska behovet av offentlig försörjning samt att förbättra känslan av egenmakt för de aktuella målgrupperna.

Projektet ”På väg” 2011-08-01 till 2014-03-31 är en arena för samverkan mellan myndigheter, lokalt näringsliv och fackliga organisationer. Ett gemensamt arbetssätt över organisationsgränserna ska förkorta tiden i utanförskap hos deltagarna. Målsättningen är att deltagarna ska komma i arbete eller närmare arbetsmarknaden och på sikt klara sin egen försörjning. Syftet med projektet är att genom samverkan mellan de offentliga aktörerna och det lokala näringslivet finna former för att förebygga och minska tiden i utanförskap hos målgruppen ungdomar 18-29 år samt personer med utländsk bakgrund. Arbetet ska ske i dialog och samförstånd med fackliga organisationer.

Härnösands kommun

Projektet Ung i Centrum har bedrivits i Härnösands kommun under perioden juli 2009 till och med juni 2012. Genom ett samarbete mellan olika verksamheter inom Härnösands Kommun och Arbetsförmedlingen skapa en ny fysisk arena för åldersgruppen 16-20 år (20-24år) som står utanför arbete och utbildning med mål att förstärka individuella utbildningsförutsättningar och öka arbetskraftsutbudet i kommunen.

Landskrona stad, Svalövs kommun

På initiativ av Landskrona stad och Enheten för förebyggande arbete har samordningsförbundet FINSAM (Landskrona stad, Svalövs Kommun, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Skåne) finansierat ”Ungdomar

mittimellan” en förstudie för att kartlägga kommunala och andra aktörer som arbetar med målgruppen ungdomar i åldern 16–24år. Syftet med studien är att skapa faktaunderlag för nya sätt att arbeta med ungdomar i åldern 16–24 år som inte gått den raka vägen från utbildning till arbetsmarknad. För detta behövs de aktörer och verksamheter i Landskrona och Svalöv som arbetar med målgruppen åskådliggöras. Särskilt de som syftar till att främja lärande, delaktighet och sysselsättning med självförsörjning som mål. Även aktörer som erbjuder råd- och stödfunktioner för ungdomar inkluderas.

Målet är att ge en bild av hur den kommunala uppföljningen fungerar i Landskrona och Svalöv idag. Studien strävar också efter att ge en bild av hur de olika insatser som finns tas emot och uppfattas av de ungdomar som tagit del av dem. Detta görs för att i förlängningen kunna erbjuda stöd som uppfyller ungdomarnas behov.

Bergs kommun

Bergs kommun startade upp ett projekt 2012-11-01 ”Navigator i Berg” som sträcker sig till 2014-12-31 och riktar sig till unga vuxna 16-29år.

Det förväntade resultatet är att unga vuxna som riskerar, eller är i utanförskap blir sedda och ges möjlighet att växa genom deltagande i Navigator i Berg. De når en egen försörjning och har ett större ansvar för den egna hälsan. Detta medför en samhällsekonomisk vinst då försörjningsstöd och aktivitetsstöd minskar.

Det övergripande målet med projektet är att skapa en arena och arbetsmodell för ungdomar, unga vuxna som är i eller riskerar ett utanförskap. En gemensam plattform mellan kommun, myndigheter och näringsliv som möjliggör ett effektivare resursutnyttjande och ger ungdomarna en snabbare väg mot egen försörjning.

8 Analys

I Härjedalen är de geografiska avstånden stora, den kollektiva trafiken är begränsad och under projekttiden har dessutom ytterligare turer dragits in. Detta i kombination med avsaknad av ekonomi för körkort och bil upplevs som ett hinder för att kunna börja studera eller arbeta. Att det i detta projekt fanns 43 personer som stod helt utanför arbetsmarknaden och skolan måste vi alla ta ett ansvar för. Resultaten tyder på att ett utökat informationsansvar hade kunnat förhindra att en del av dem hamnat i utanförskap. Detta eftersom fem av de intervjuade redan efter kartläggningen tagit sig ur utanförskapet.

Att ett flertal av de i intervjuerna redan vid ansökan till gymnasiet hamnat utanför systemet beroende på avsaknad av behörighet för att ta sig in på gymnasiets program är allvarligt. Även avhopp från programmen är allvarligt. Jag anser att vi mycket tidigare måste arbeta mer förvaltnings övergripande och samverka mer för att få våra unga vuxna riskerar att hamna i utanförskap att klara av sina studier och förbereda dem för arbetslivet och en egenförsörjning. Enligt min erfarenhet är dock inte detta nog. En del unga vuxna är, vare sig de har fullständiga gymnasiebetyg eller ej, ”jobready” vid 20 års ålder och behöver ytterligare stöd för att komma till en egenförsörjning. Genom att både tidigare samverka förvaltningsövergripande och förlänga det kommunala informationsansvaret bör vi kunna reducera glappet mellan skolan och arbetslivet. Vi bör även samverka mer med andra myndigheter och aktörer som kan arbeta med åldersgruppen 20-29 år.

Bemötandet från olika myndigheter framkommer under intervjuerna som negativt, det är något som varje myndighet måste ta till sig och diskutera lokalt i sin organisation. Kriterierna och kraven för att få ersättning i någon form upplevs som krångliga när de skall försöka ta sig till studier, arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller arbete. Kriterier och krav som finns är lagstadgade och inget man lokalt kan påverka men det vi kan göra är att vara mer tydliga och vara mer behjälpliga.

Svaren i intervjuerna påtalar att de efterfrågar kontakt med personer som lyssnar och kan hjälpa dem, att de behöver körkort och framför allt att de vill ha en sysselsättning. Att som ung vuxen kunna läsa in kurser eller utbildningar är positivt, men att man idag bara kan göra detta på distans i kommunen upplevs som ett hinder. Det efterfrågas också stöd och hjälp med studier på bostadsorten. Vi måste ta i beaktande när vi utformar handlingsplanen att vi lämnar stort utrymme för flexibla insatser med konstant fokus på individen och behov som finns.

Vad vi också kan fråga oss är om det, genom att skapa samverkande mötesplatser eller arenor dit målgruppen kan vända sig för individuella råd och hjälpinsatser, skulle kunna underlätta för målgruppen. Kartläggningen visar att ett flertal andra kommuner bedriver samverkansprojekt som på något sätt knyter an till uppföljningsansvaret, och avser skapa lokala mötesplatser. Då dessa projekt ännu inte redovisat sina resultat får frågan för tillfället stå obesvarad. De lokala myndigheterna behöver vidare utreda detta genom att till exempel ta del av dessa resultat då de publiceras

Alla personer som deltog i intervjuerna var positiva till kontakt och svarade på intervjufrågorna väl och med intresse utifrån sin situation, vilket tyder på vikten att synliggöra gruppen.

9 Förslag till handlingsplan och organisation.

9.1 Handlingsplan.

Förslag till Handlingsplan för ett utökat informationsansvar i Härjedalens kommun

Kommunen skall hålla sig underrättad om samtliga inom kommunen folkbokförda ungdomar 20-29 år (ev 20-25 år) avseende deras sysselsättning i syfte att kunna stödja och hjälpa dem som är i ett utanförskap. För att stöd och hjälp ska effektiviseras sker insatserna i samverkan med andra aktörer.

Arbetsätt :

- ✓ Årligen kartlägga 100% av de ungdomar i målgruppen. Sker förslagsvis under hösten.
- ✓ Erbjudna individuella åtgärder till de ungdomar som önskar.
  - Upprätta individuella handlingsplaner
  - Bedriva uppsökande verksamhet
  - Erbjudna information och vägledning
  - Löpande kontakt.
- ✓ Verka för samordning av insatser mellan olika myndigheter och andra aktörer.
- ✓ Samverka förvaltningsövergripande inom kommunkoncernen.
- ✓ Lokala mötesplatser
- ✓ Praktik samordning
- ✓ Kommunstyrelsen beslutar mål för verksamheten.
- ✓ Rapportera till kommunstyrelsen 4 ggr per år

Samarbetspartners till kommunen:

- Företag och arbetsgivare
- Arbetsförmedling

- Försäkringskassa
- Landstinget
- Folkhögskolan
- Studieförbundet Vuxenskolan
- Arbetarnas bildningsförbund

9.2 Organisation

Jag kan inte presentera ett fullständigt organisationsförslag där tillhörighet av det förlängda informationsansvaret bör ligga, men antecknar viktiga delar i hur vi i Härjedalens kommun bör arbeta vidare med för att organisera det vidare arbetet med unga vuxna i utanförskap.

En samordnad praktikplatsbank i kommunen för alla förvaltningar.

Inrättande av en tjänst med samordnande funktion riktad mot målgruppen.

Organisering av mötesplatser på de tre större orterna i kommunen där samordnaren och övriga aktörer möter individerna.

10 Bilagor

Bilaga 1

Kraftsamling unga

Sammanställning intervjuer.

Svar:

70% killar

30% tjejer

Vad gör du idag?

K Insk AF, Hemma, pluggar, Inget, flyttat, hjälper pappa, spelar spel, mekar med bilen, städar lite hemma, går med hunden ibland, umgås med kompisar, inte så mycket, spelar spel

T Ingenting, Ins AF, läser upp betygen, Ströjobbar, tänker ta körkort snart, Praktik, sover, gör lite saker hemma, är med kompisar, ingenting, söker jobb, jobbar när jag kan,

Vad har du för behov gällande studier praktik arbete?

K Vill ha ett jobb, prova yrken, vet ej vad jag vill bli, kanske praktik som kan ge jobb, bättre behandling av AF, pengar till kortet (körkort) Vill utbilda mig men vem betalar det, behöver råd,

T vägledning, jobb ja men ingen vill ha en, utbildning till något som ger jobb, körkortsutbildning på hemorten, bidrag till körkort, Yrkesutbildning, Ingenting vet ej vad jag vill, väntar på svar på skola,

Vad skulle du vilja göra för att få detta?

K få hjälp av nån som kan, prova saker, ta körkort, se olika saker, prata med någon, veta mer,

T Prova på olika saker, kanske läsa, prova jobb, körkortet hjälper, få hjälp inte bara krav, råd, fundera vad jag vill,

Vad saknar du?

K Körkort, pengar, bil, jobb, ork, slantar, stöd och krav, utbildning, arbete,

T betyg för att få jobb, körkort, vilja, Pengar, ork, recuser, stöd, jobb, skola,

Möjligheter idag ?

K vet inte, föräldrarna betalar men jag kan inte läsa (dyslexi) inga, ingen aning, vill veta hur av någon,

T vill plugga hur gör jag? Klarat körkortet!, om jag vill så kan jag, pengar, Vet ej

Hinder idag?

K inga pengar, inget körkort, långa avstånd, skola, lässtöd, dyslexi, långt till skolan, kommunen satsar inte på att ge mig utbildning, familjens ekonomi, AF, regler

T kan jobba om man får jobb, körkort, betygen, utbildning, andra intressen, ekonomi, avstånd, väntar barn så jag får ta körkort sen, för mycket som saknas från gymnasiet, någon som inte bara pratar utan som kan hjälpa, Krav från alla,

Övrigt

K Ingen bryr sig, ingen vill ha oss ändå, vill ha hjälp där jag bor inte i Hede eller Sveg, Distans studier med hjälp,

T tack som hör av dig, vägledning är bra, nån som lyssnar och ser mig känns bra vill att det fortsätter,

Den sociala biten kom vi in på vid 12 av intervjuerna och 7 angav att föräldrar en eller båda inte hade arbete, 2 har inte haft på länge. Svår fråga som de flesta helst inte ville diskutera!